

שו"ת סיכום הדף היומי

מייל: n101@okmail.co.il פקס: 03-5709307 ניתן לקבל כל יום לתיבת מייל או לפקס.

מגילה - כ"ה

1. על אלו נוסח תפילות ופסוקים שנינו שהאומר אותן משתקין אותו?

- א. האומר יברוך טובים הרי זו דרך מינות, כיון שאינו כולל את הרשעים בשבחו של מקום. ג. האומר על הטוב יזכר שמך, כיון ששמע מדבריו שאינו מברך אף על הרעה. ג. האומר מודים מודים, ששמע כ-2 רשויות.
- ד. על קן ציפור וכו' וציווית לשלח האם לפני לקיחת גזליה, כך חוס ורחם עלינו. והטעם: חד אמר - שמטיל קנאה במעשה בראשית, שכביכול רק על העופות ה' חס. וחד אמר - שעושה מידות הקב"ה רחמים ובאמת הם גזירות. ומעשה בש"ץ שאמר דומה לכך ואמר עליו רבה כמה יודע חכם זה לפייס קוננו. אמר לו אביי: שנינו משתקין אותו, ורבה באמת התכוון רק לחדד את אביי. עוד מעשה: בש"ץ שאמר הקל הגדול וכו' האדיר החזק והאמיץ. אמר לו רבה: וכי בזה סיימת? הרי אפילו 'הגדול הגיבור והנורא' שאנו אומרים אלמלי כתבם משה בתורה והיתקנום אנשי כנסת הגדולה בתפילה לא היינו אומרים, ואתה אומר עד כדי כך? משל לאדם שהיו לו אלף אלפי דינרי זהב והיו מקלסין אותו בדינרי כסף, לא גנאי לו?
- ה. המכנה בעריות - אדם שמפרש איסור התורה 'ערות אביך וערות אמך לא תגלה' - קלון אביו וקלון אמו.
- ו. המפרש את הפס' 'ומזרעך לא תתן להעביר למולך' - בישראל הבא על הכותית והוליד ממנה בן לעבודה זרה. ומשתקין אותו בניזיפה.
- ז. כשאומר פסוק שלם של שמע וכופלו נראה כ-2 רשויות, ומשתקין. [אבל אם כל מילה חוזר עליה אין משתקין, ומגונה הוא.] ושאל ר"פ שמא כופל הפסוק כיון שלא כוון? וענה רבא: 'חברותא כלפי שמיא?' אלא מלמדים לכוון פעם ראשונה, ואם מתרגל לא לכוון נכהו בפטיש עד שיכוון. עוד למדנו: הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים שהבחירה תלויה בו, שנא' 'כי אם ליראה'. וכי יראת שמים דבר קטן היא? למשה רבינו דבר קטן הוא, משל לאדם שמבקשין הימנו כלי גדול ויש לו, דומה עליו ככלי קטן שקל להשיגו. כך למשה שהשיג יראת שמים.

2. אלו מעשים ופרשיות אין מתרגמים אותם משום גנאי אבותינו, או שמא יטעו, ואלו אעפ"כ מתרגמים?

- א. מעשה ראובן לא מתרגמים, שחוששים לגנותו של ראובן. ג. מעשה יהודה - מתרגמים, ונתחדש שבח הוא ליהודה שהודה על חטאו.
- ג. מעשה העגל הראשון - מתרגמים. ונתחדש שלא חוששים לכבוד ישראל כיון שנח להם שע"י הבזיון יהיה להם כפרה.
- ד. מעשה העגל השני שחזר אהרון וספרו - אין מתרגמין, כדי שלא יטעו עמי הארץ ויחשבו שיש בו ממש. [ומכאן למדו שיהיה אדם זהיר בתשובותיו שמתוך שאמר אהרן למשה 'ויצא העגל' פקרו המעדרים שיש ממש בע"ז.]
- ה. ברכת כהנים אין מתרגמים, כיון שכתוב בה 'ישא ה' פניו ועלולים העם לתמוה בפרושו.
- ו. פרשיות שאין קוראין בהפטרות - נבואה של מרכבה ור' יהודה מתיר. ולר' אליעזר אין מפטירין בהודע את ירושלים, כיון שמוזכרת שם גנותם של אנשי ירושלים בזמן בית ראשון. עד כאן דיני המשנה, להלן מה שנוסף בדיני הברייתא:
- ז. מעשה בראשית - מתרגמים. ונתחדש שאין חוששים שיבואו להקשות מה יש למעלה מהרקיע ומה למטה. מה לפני הבריאה ומה אחרי.
- ח. מעשה לוט ושתי בנותיו - מתרגמים. ונתחדש שאין לחשוש לכבודו של אברהם אבינו שהיה דודם.
- ט. קללות וברכות שבתורה - מתרגמים. ונתחדש שאין לחוש שתחלש דעתם בשומעם הקללות ויאמרו: הואיל וסופנו להענש הבה נהנה מן העולם.
- י. אזהרות ועונשין - מתרגמים. ונתחדש שאין לחשוש שמא ישמרו את מצוות ה' מתוך יראת העונש.
- יא. מעשה אמנון ותמר - מתרגמים [ומעשה אבשלום]. ונתחדש שאין לחוש בזה משום כבודו של דוד אביהם. אבל 'אמנון - בן דוד' אין מתרגמים.
- יב. מעשה פילגש בגבעה - מתרגמים. ונתחדש שאין לחוש בזה לכבודו של בנימין.
- יג. 'הודע את ירושלים' נקרא - ומתרגם. ולא סוברים כר"א שאמר לקורא: עד שתבדוק בתועבות ירושלים בדוק בתועבות אמך. ומצאו בו שמך פסול.

3. מקראות שכתובין בתורה בלשון גנאי קוראין אותן בלשון נקייה. כגון אלו?

ישגלנה - ישכבנה. בעפולים - בטחורים. חריונים - דביונים. לאכול את חריהם - צואתם. ולשתות את מימי שיניהם - רגליהם. למחראות - למוצאות. ור' יהושע בן קרחה חולק על דוגמא זו ואמר שקורין למחראות כשמן, כיון שגנאי הוא לעבודת כוכבים.

4. כל ליצנות אסורה חוץ מליצנות עבודה זרה. מנין?

רב נחמן: הנביא בישעיהו שוחק על שני האלילים שכורעים בבית הכסא ואינם יכולים להפליט הרעי. רב ינאי: [בהושע] על הפורענות העתידה לבא על עגלי הזהב, הכמרים יתאבלו על 'כבודו' קרי 'כבידו' - גללי מעיו. ועוד הורו - שמתוך ליהודי לומר לעכו"ם בדרך לעג טול את הע"ז והניחהו בש"ת' שלו - בין עגבותיך.

ורב אשי הורה - מי שיוצא עליו שמועות שנואף מותר לבזות בג' ושי'. ומי שטובה שמועתו מותר לשבחו בפני אחרים והמשבחו ינחו ברכות על ראשו.